

»Spominjajo me na Daljni vzhod«: predmeti v novem domu

Bogdana Marinac

Predmeti iz Vzhodne Azije, ki so jih pomorščaki prinesli domov ali jih podarili sorodnikom, so imeli v novem okolju več vzporednih in zaporednih funkcij ter več pomenov za lastnike. Številni so krasili prostore in hkrati predstavljali oddaljene dežele. Za pomorščake, njihove sorodnike in prijatelje pa je bila še pomembnejša njihova spominska vrednost. Pomorščake so spominjali na njihova potovanja, doživetja in kraje, ki so jih videli, za njihove sorodnike in znance pa so bili opredmeteni spomini na tistega, ki jih je prinesel. Predmeti so imeli torej močno avtobiografsko oziroma biografsko noto.

Obiskovalce so opozarjali na potovanja enega od članov družine. Z njimi so lastniki izstopali. Predmeti iz Vzhodne Azije, ki so bili v obdobju Avstro-Ogrske priljubljeni in modni, so takrat pomenili tudi prestiž in eksotiko. Ustrezali so tako prefinjenemu okusu evropskih višjih slojev kot manj premožnih. Bili so nenavadni, posebni. Zato so s predmeti, ki so bili dokazi o preteklosti in drugem prostoru, načrtno ali nenačrtno širili vedenje o tujih krajih in kulturah. Vsakomur, ki se jim je posvetil, so pripovedovali o izvornem prostoru, družbi in ljudeh. A številni predmeti so že s prenosom v novo okolje izgubili kopico informacij o nastanku, rabi, simboliki ter pomenu v izvornem okolju, kar je bilo odvisno od zanimanja kupca. Nekateri pomorščaki so se o predmetih podrobno pozanimali, o čemer razen posameznih potopisov in ustnih virov pripovedujejo ohranjene knjige o japonski kulturi, umetnosti in obrteh kapitana

dolge plovbe Baldomirja Podgornika (1913-1989),¹ ki je bil v 60. letih 20. stoletja predstavnik Splošne plovbe na Japonskem, ter nekaterih drugih. Spet drugi pa morda niso vedeli niti tega, da so predmeti prilagojeni za zahodne kupce in tako le bežna slika predmetov, ki so jih uporabljali domačini. A tudi za tiste, ki so to vedeli, so tudi ti predmeti na njihovem domu predstavljali tuje kraje. Ne nazadnje so bili izdelani z vzhodnoazijskimi tehnikami ter okrašeni s kitajsko in japonsko motiviko. Tamkajšnjo kulturo in naravo so predstavljale tudi realistične poslikave in dekoracije predmetov z bogato simboliko.

Lastniki so predmete navadno hranili na vidnih mestih v stanovanjih. Kot pripovedujejo fotografije stanovanja velikega admirala Antona Hausa, so na domovih nekaterih častnikov najbolj izstopali kosi pohištva, med katerimi so bili najbolj razširjeni paravani. Predmete so imeli tudi na policah, nizkih omarah in stenah, kamor so razen slik in uokvirjenih vezenin obesili tudi pahljače in bogato dekorirane pladnje (slika 1). Na zadnji strani pladnjev častnikov Josepha Bertholda in Frana Vilfana so se ohranili pripomočki za obešanje. Pladenj Josepha Bertholda je bil sicer spričo visoke reliefne dekoracije že prvotno namenjen le za okras. Manjši predmeti so imeli v hišah srednjega in višjega sloja prostor tudi v omarah s steklenimi vrati. Skriti pogledom so bili le manj dekorativni predmeti ter albumi fotografij in razglednic.

¹ Dediščino Baldomirja Podgornika hrani njegova nečakinja Duška Žitko v Portorožu.

| Slika 1: Soba v stanovanju velikega admirala Antona Hausa na Dunaju, fotografija, po letu 1902 (hrani družina Trenz).

Albumi fotografij in razglednic, paravani in drugi kosi pohištva ter ponekod tudi čajni servisi, vaze in šatulje so služili praktičnemu namenu. Paravani, od katerih so bili nekateri prilagojeni tujcem, so v stanovanjih nekaterih avstro-ogrskih častnikov in njihovih sorodnikov ločevali prostor, skrivali dele prostorov in krasili sobe. Fotografije, ki so bile posnete v stanovanju Antona Hausa in

stanovanjih njegovih sorodnikov, govorijo o tem, da so jih radi uporabili tudi za ozadje pri fotografiranju oseb (sliki 2 in 3). Pahljače so razen kot okras na stenah ali policah občasno uporabljali za pahljanje, z njimi pa so se otroci tudi igrali (zasebna zbirka družine Trenz).² V čajnih servisih

2 Intervju, Vida in Ali Trenz, izvedla Bogdana Marinac, 20. 2. 2022.

Slika 2: Gustav von Escherich – mož sestre velikega admirala Antona Hausa Kitty pred japonskim paravanom v salonu njenega dunajskega stanovanja, fotografija, začetek 20. stoletja (hrani družina Trenz).

so nekateri postregli čaj, v vaze postavili rože in v šatuljah hranili različne predmete, medtem ko so drugim zaradi bojazni pred poškodbami služili le kot okras. Ob tem pa so nekateri predmeti s prenosom v novo okolje izgubili praktično funkcijo. Nekateri so postali zgolj okrasni in spominjski predmeti. Figurice *netsuke*, ročaji nožev *kozuka* in mandarinski klobučni gumbi so postali

v Evropi predvsem zbirateljski predmeti,³ česar pa glede na njihovo majhno število za obravnavane pomorščake (Fran Vilfan, Anton Dolenc) ne moremo potrditi. Povsem nove funkcije so razen vezanih delov oblačil, ki so jih novi lastniki uokvirili za na steno, ter pladnjev, ki so jih obesili

3 Več o tem glej Shigemori Bučar (2020) in prispevek Visočnik Gerželj v tej knjigi.

| Slika 3 : Silla in Oskar von Escherich na obisku pri Hausovih, fotografija, po letu 1902 (hrani družina Trenz).

na steno, dobila tudi nekatera oblačila. Dediči Frana Vilfana so kimono, za katerega sicer niso prepričani, da izvira iz Franove zapuščine, večkrat uporabili kot pustno oblačilo. Po pripovedovanju Ivana Konteja so v 30. letih 20. stoletja slovenski pomorski letalski častniki s svojimi družinami v Divuljah in Kumborju večkrat priredili japonske večere; ob teh priložnostih so si nekatere ženske oblekle japonska oblačila, ki jim jih je posodila

Erika Lenarčič, hčerka Marije Skušek (alias Tsuneko Kondō Kawase) in žena pomorskega letalca Antona Lenarčiča (Marinac 2009, 56). Ta oblačila sicer niso bila del Skušekove zbirke, temveč garderobe Marije Skušek.

Predmeti iz Vzhodne Azije in drugih tujih krajev, ki so ob drugih okrasnih predmetih izstopali, so pozornost vzbudili pri marsikaterem obiskovalcu. Številni pomorščaki so radi pripovedovali

| Slika 4: Marija Skušek pred ogledalom v svojem stanovanju v Ljubljani, fotografija, 50. ali 60. leta 20. stoletja (fototeka, SEM).

o svojih doživetjih na potovanjih ter o vsem, kar so takrat videli. Predmeti so jim bili pri tem v veliko pomoč, še najbolj razglednice in fotografije. Obiskov znancev, ki jim je oče ob kazanju fotografij in razglednic pripovedoval o svojem potovanju in ujetništvu na Japonskem, se je iz otroških let spominjal sin Ivana Lešnika.⁴ Pripovedovan svojega deda Alojza Tepine se še spominja njegov vnuk Peter Keršič.⁵ Karla Mraza pa so k pripovedovanju spodbujali prijatelji, ki so mu zato plačali pijačo.⁶ O predmetih, ki jih je iz Vzhodne Azije prinesel Fran Vilfan, je znal obiskovalcem veliko povedati še njegov sin Sergij.⁷ A pri širjenju vedenja o Vzhodni Aziji sta prednjačila Ivan Skušek ml. in njegova žena Marija (prej Tsuneko Kondō Kawase), saj so v njun dom prihajali številni gostje, ki so se zanimali za vzhodnoazijsko kulturo, Marija pa jo je promovirala tudi z javnimi nastopi (Motoh 2021; Čeplak Mencin 2012, 116-117) (slika 4).

Vedenje o tujih krajih so pomorščaki širili tudi s pomočjo razglednic, ki so jih znancem in sorodnikom poslali po pošti. Razglednice so bile zaradi slikovnega dela ter znamke in žiga zelo zgovorne že same po sebi, še bolj pa z dodanim besedilom pomorščakov o tem, kaj so videli in doživeli.

V času, ko so bili pomorščaki še živi, njihova vloga pri širjenju vedenja o tujih krajih ni bila zanemarljiva, kljub temu, da je bil krog njihovih znancev in sorodnikov razmeroma majhen. Do konca druge svetovne vojne so bili med redkimi, ki so imeli možnost z lastnimi izkušnjami spoznati drugi konec sveta, zato so se nekateri lotili tudi pisanja spominov. Potovanja so bila pomemben del njihovega življenja, ki se je zdel številnim zaradi izjemnosti vreden pozornosti širše javnosti, prepričani pa so bili, da so bile dežele Vzhodne Azije Slovencem tedaj še slabo poznane (PMSMP,

Kristan, Spomini; Marinac 2017, 122). V drugi polovici 19. in prvi polovici 20. stoletja so tudi uredniki slovenskih revij radi objavljali zapise pomorščakov, celo osebna pisma. V njih so nekateri pisali o geografskih značilnostih in zgodovini krajev ter opisovali znamenitosti, zunanji videz prebivalcev in posamezne segmente njihovega načina življenja (slika 6) (Vidmar 1880; Pahor in Petek 1980; Pohar 1951; Pismo našega rojaka 1858; Ozir v tuje kraje 1872; PMSMP, Dolenc; PMSMP, Kristan, Dnevnik). Drugi so v spominih večino pozornosti posvetili izkušnjam v izrednih razmerah (slika 5) ter načinu življenja pomorščakov. Toda tudi v teh zapisih je veliko podatkov o krajih in kulturi domačinov. Morda so tudi z namenom objave nekateri zbirali razglednice in fotografije, vendar pa uredništva pred drugo svetovno vojno navadno niso objavljala njihovega slikovnega gradiva. To se je spremenilo šele po vojni. Več potopisov in spominov pomorščakov Splošne plovbe je izšlo v samostojnih knjigah (Derganc 2004; Grgič 2007).

Priljubljenost vzhodnoazijskih predmetov med pomorščaki kaže na to, da so cenili visoko razvite obrti in rokodelstva na Kitajskem in še posebej na Japonskem. Vendar se glede na njihove zapise večinoma niso izognili pogledu skozi oči Evropejcev in krščanstva ter večvrednostnemu kompleksu, ki je opravičeval kolonializem in imperializem. Med tem, ko so Japonsko zaradi hitre modernizacije po zgledu zahoda in sprejemanja zahodnih navad ter nepričakovane zmage v rusko-japonski vojni v letih 1904–1905 označevali kot napredno in čisto, so sicer cenili dosežke kitajske visoke civilizacije, a so sodobno Kitajsko zaradi politične, gospodarske in družbene krize videli kot revno in zaostalo, domačine pa kot umazane. Nekoliko bolj čista in urejena se jim je zdela Koreja. Pri vseh treh pa so kritizirali nekatere navade (Domjan 1912; PMSMP, Lipovž, PMSMP, Kristan, Dnevnik; Spomin; zasebni arhiv družine Vilfan, pismo Frana Vilfana bratu Alfonsu, Taku, 16. 11. 1900; PMSMP, Kristan, Dnevnik; Marinac 2017, 33-35, 39-40, 42-43).

4 Intervju, Milivoj Lešnik, izvedla Bogdana Marinac, 9. 3. 2016.

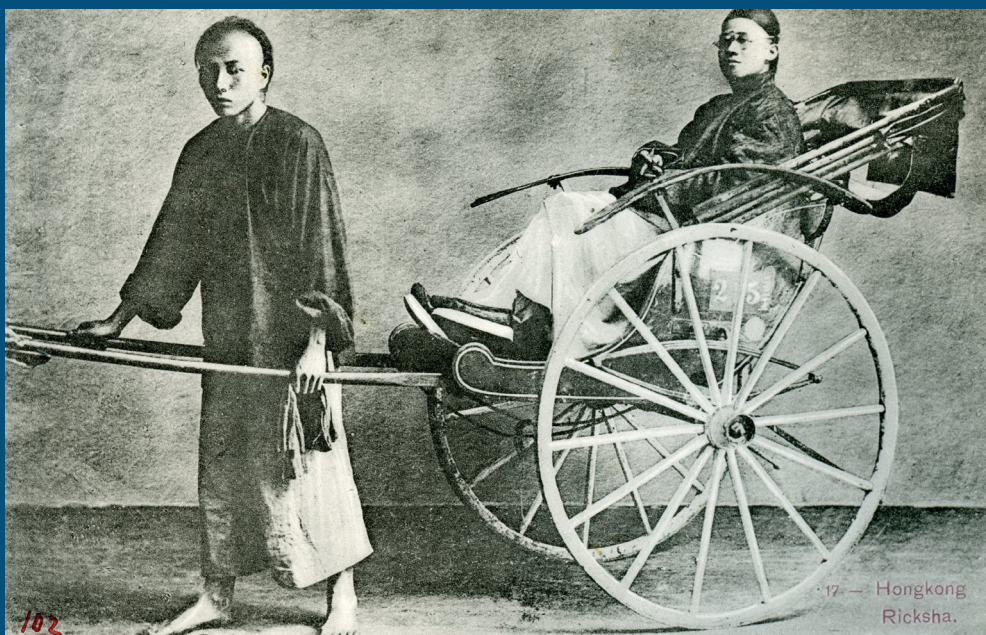
5 Intervju, Peter Keršič, izvedla Bogdana Marinac, 13. 4. 2018; izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 10. 5. 2023.

6 Intervju, Rudi Mraz, izvedla Bogdana Marinac, 25. 11. 2016.

7 Intervju, dediči Frana Vilfana, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 7. 2. 2024.

Slika 5: Japonsko bombardiranje Šanghaja, fotografija, Republika Kitajska, 1937 (album fotografij Karla Čepregija, PMSMP).

Slika 6: Rikšar v Hongkongu, razglednica, Kitajska, dinastija Qīng, pozno 19. ali začetek 20. stoletja (album razglednic Viktorja Kristana, PMSMP).

Od pomorščakov k dedičem

Predmete so po smrti pomorščakov hranili njihovi dediči, a jih je bilo zaradi uničenja, poškodovanja, razdelitve med dediči ali ker so jih zavrgli, vedno manj. To se je najpogosteje dogajalo po prenosu na nove lastnike in v nova okolja, zlasti ob prelomnih življenjskih dogodkih, kot so poroke, selitve in smrti. Novi lastniki so se bili predmetom zaradi pomanjkanja prostora pogosto prisiljeni odreči. To pa je bilo mnogokrat povezano tudi s spremembo odnosa do predmeta. Selekcija predmetov pogosto govori o pomenu predmetov za lastnike ter o tem, česa se kaže spominjati. Nekateri predmeti so bili uničeni ali so jih lastniki zavrgli že v času življenja pomorščakov. O tem je pripovedoval sin mornarja Karla Mraza: »Ogromno je prinesel oče iz potovanja: svečniki, porcelan, sprehajalno palico iz slonove kosti, v kateri je bil skrit rapir..., ampak veliko je za pijačo prodal. Iz porcelana je bilo vse sorte, krožniki tudi.«⁸ Večina predmetov, ki jih ni prodal, pa je bila uničena, ko je vlak zapeljal v vagon na slepem tiru, kjer je živel z družino. Ostala je le spominska vezena. ⁹ Veliko predmetov, zlasti iz porcelana, je bilo uničenih zaradi njihove uporabe ali neprimernega hranjenja. Predmeti Matije Domjana so bili po drugi strani uničeni po njegovi smrti, ko so potomci prenavljali hišo.¹⁰ Predmetov, ki se niso ohranili, se spominjajo tudi sorodniki Antona Lipovža in Antona Ukmarja, o njih pa prav tako pripovedujejo nepopolni čajni servisi pri številnih današnjih lastnikih.

Zaradi večje razširjenosti in dostopnosti vzhodnoazijskih predmetov na naših tleh od 70. let 20. stoletja, ko so jih od tam pogosteje prinašali pomorščaki trgovske mornarice, ter pogostejših turističnih potovanj v neevropske kraje so predmeti iz Vzhodne Azije za marsikaterega dediča danes manj izjemni kljub njihovi neevropski provenienci in eksotičnosti. Morda so jih nekateri zaradi tega celo zavrgli. A predmeti iz obdobja pred drugo svetovno vojno so sčasoma postali starine. Dobili so historično, antikvarno in dediščinsko vrednost.

O velikem pomenu predmetov za nekatere potomce avstro-ogrskih pomorščakov govori dejstvo, da so jih kljub poškodbam dolgo hranili. Umaknili so jih na manj vidna mesta v omare, na podstrešje ali jih sami restavrirali.¹¹ Vnuk Antona Ukmarja in dediči Frana Vilfana so nekatere predmete sami zalepili, druge pa kljub poškodbam razstavili. Raztrgano vezenino na kitajskem paravanu so dediči Frana Vilfana zamenjali z manjšo in jo zaščitili z zasteklitvijo (slika 10 na strani 211). Stojalo tako še vedno krasi njihovo stanovanje. Lastniki so skušali sami prekriti tudi poškodbe na paravanu Antona Hausa. Zaradi starosti ali bojazni pred poškodbami pa tudi nepoškodovanih predmetov, kot so čajni servisi in vaze, številni dediči ne uporabljajo v praktične namene.¹²

Zaradi pomembne vloge predmetov pri ohranjanju spomina na pomorščake so se ti, kakor so pokazale terenske raziskave, več generacij ohranili pri dedičih po ravni liniji (pri otrocih, vnukih, pravnukih) kot po stranski (pri nečakih, pranečakih). Pranečaki Viktorja Kristana, Jožefa Spetiča, Antona Lipovža in Karla Zevnika, ki pomorščakov niso poznali, so predmete lažje odstopili muzeju. Spominska vrednost predmetov se je izgubljala s prenosom na mlajše generacije, pri tem pa je za nekatere postajala pomembnejša njihova okrasna, estetska, umetniška, antikvarna in zgodovinska vrednost. Sinova Ivana Lešnika in Karla Mraza sta predmete hranila predvsem zaradi ljubezni do očeta ter ponosa nanj. Na predmete sta bila čustveno in sentimentalno navezana.¹³ To v manjši meri velja za vnuke pomorščakov, ki se jih še spominjajo. Vnuk Alojza Tepine Peter Keršič ter nekateri drugi menijo, da lahko prav s predmeti ohranijo in obudijo spomin na posamezno osebo.

8 Intervju, Rudi Mraz, izvedla Bogdana Marinac, 25. 11. 2016.

9 Intervju, Rudi Mraz, izvedla Bogdana Marinac, 25. 11. 2016.

10 Intervju, Bojan Domjan, izvedla Bogdana Marinac, 5. 3. 2024.

11 Intervju, Sonja Goljuf, izvedla Bogdana Marinac, 14. 3. 2023; intervju, Vida in Ali Trenz, izvedla Bogdana Marinac, 20. 2. 2022.

12 Intervju, dediči Frana Vilfana, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 7. 2. 2024; intervju, Milan Polak, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 10. 5. 2023; intervju Ali Trenz, izvedla Bogdana Marinac, 10. 12. 2025; intervju, Milan Kristan, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 2. 2. 2024.

13 Intervju, Milivoj Lešnik, izvedla Bogdana Marinac, 9. 3. 2016; intervju, Rudi Mraz, izvedla Bogdana Marinac, 25. 11. 2016.

Pri Petru Keršiču je izrazit tudi ponos na dedovo pomorsko kariero, saj je sam jadralec.¹⁴ Da bi njegovo življenje v mornarici predstavil sorodnikom in drugim obiskovalcem, je leta 2018 v domači hiši v Šentjoštu postavil plakate razstave *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod* Pomorskega muzeja Piran, na kateri je bil predstavljen tudi Alojz Tepina, ter ob njih razstavil svoje predmete iz dedove zapuščine (slika 8). V zadnjih letih je kupil več predmetov, podobnim predmetom iz zapuščine njegovega deda (tj. okrasno vazo, izdelano iz granate, in kitajsko vazo). Po drugi strani pa je vnuk Antona Ukmarja Milan Polak predmete hranil predvsem zaradi njihove estetske in umetniške vrednosti ter nekatere celo naslikal (slika 9). Prepričan je, da so spomini v glavi in ne v predmetih ter da za ohranjanje spomina ne potrebujemo predmetov. Kljub temu je pred oddajo muzejem fotografije skeniral, predmete pa fotografiral.¹⁵

Potomci, ki pomorščakov niso poznali, želijo s predmeti ohranjati vez s predniki, kar je pogosto povezano s ponosom nanje ter pri nekaterih vključuje raziskovanje družinskih korenin in življenjskih zgodb prednikov. Predmeti so zanje ostanki materialne dediščine prednikov, dokaz o njihovem visokem družbenem položaju in poklicih (dediči Frana Vilfana in Josepha Bertholda, sorodniki Antona Hausa).¹⁶ Pri nekaterih lastnikih, ki pomorščakov niso poznali, so bili za ohranjanje predmetov zelo pomembni tudi spomini na otroštvo, starše in dom, v katerem so s temi predmeti sami živeli.¹⁷ Sergij Vilfan – sin Frana Vilfana – je v svojem stanovanju na vidnih mestih hranil številne predmete, ki jih je njegov oče prinesel iz Vzhodne Azije. Nanje je bil navezan predvsem zaradi spomina na očeta, zavedal pa se je tudi njihove zgodovinske in

dediščinske vrednosti. O predmetih je Sergij Vilfan menda vedel veliko in o njih pogosto pripovedoval gostom, ki so se zanje zanimali. Današnji lastniki, ki Frana Vilfana niso poznali, o predmetih vedo veliko manj, saj se kot otroci, ko bi lahko o njih od očeta izvedeli več, zanje niso zanimali. Danes jih skušajo bolje spoznati s pomočjo drugih virov, medtem ko se njihovi gostje zanje zanimajo le izjemoma. Na predmete so tudi oni čustveno navezani, a njihova čustva se bolj navezujejo na stanovanje, v katerem so odraščali, na predmete, ki so jih takrat obkrožali, ter na njihove starše, ki so za predmete skrbeli.¹⁸

Številni predmeti, ki so jih pomorščaki prinesli s potovanj, so pripomogli k temu, da se je vedenje o pomorščakih in njihovih potovanjih ohranilo do danes ter da se je pri pomorščakih dlje časa ohranjal spomin na vse videno in doživeto. Predmeti so namreč vzbujali asociacijo na posamezne dogodke in prostor. Toda pri številnih dedičih se je spomin na pomorščaka ohranil kljub temu, da z njegove poti ni ohranjenih predmetov, drugi dediči pa niso vedeli, da so predmeti, ki jih hranijo, iz Vzhodne Azije in del dediščine pomorščaka. Vendar so nekateri predmeti kot dokazi preteklosti pripomogli k obuditvi ali razjasnitvi spomina. Sorodniki Karla Zevnika in Karla Mraza so bili prepričani, da sta bila na Kitajskem med boksarsko vstajo,¹⁹ predmeti pa so razkrili, da sta bila tam več let pozneje. Popolnoma pa se je pri sorodnikih izgubilo vedenje o potovanju Mihaela Guziča iz Sv. Petra v občini Piran. Ker družina Guzič hrani njegovo fotografijo v avstro-ogrski uniformi, Stanko Ferran pa razglednico Pekinga, ki jo je poslal ženi Mariji, rojeni Feran (slika 10), in razglednico, ki mu jo je poslal brat v Peking, je bilo s pomočjo družinskega debla, ki ga urejajo sorodniki, ugotovljeno, da je bil Mihael Guzič član avstro-ogrskega mornariškega odreda v Peking.²⁰

14 Intervju, Peter Keršič, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 10. 5. 2023.

15 Intervju, Milan Polak, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 10. 5. 2023.

16 Intervju, dediči Frana Vilfana, izvedla Bogdana Marinac 8. 6. 2015; intervju Mojca Štajner, izvedli Bogdana Marinac in Tina Berdajs, 29. 11. 2022.

17 Intervju, Martin Kristan, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 2. 2. 2024; intervju, Peter Kristan, izvedla Bogdana Marinac, 10. 9. 2013.

18 Intervju, dediči Frana Vilfana, izvedli Bogdana Marinac in Maja Veselič, 7. 2. 2024.

19 Intervju, Bogdan Šavnik, izvedla Bogdana Marinac, 15. 6. 2019; intervju, Rudi Mraz, izvedla Bogdana Marinac, 25. 11. 2016.

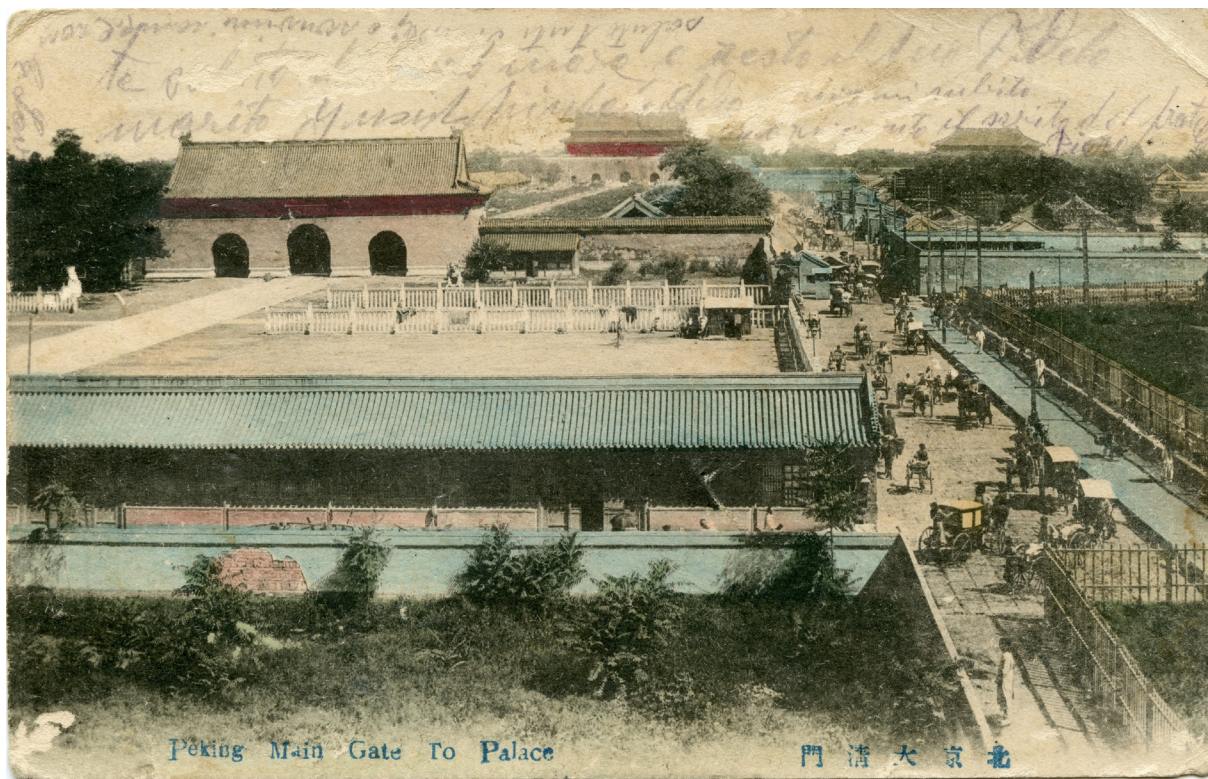
20 Intervju, Saša Guzič, 14. 1. 2021.

Slika 8: Razstava *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod* Pomorskega muzeja Piran s predmeti podčastnika Alojza Tepine v lasti Petra Keršiča v njegovi hiši v Šentjoštu leta 2018 (foto Bogdana Marinac).

Slika 9: Japonski slike na laku iz zapuščine podčastnika Antona Ukmarja v dnevni sobi njegovega vnuka Milana Polaka leta 2022 (foto Bogdana Marinac).

Slika 10: Razglednica cesarske palače v Peking. Ženi Mariji jo je decembra 1914 iz Pulja poslal Mihael Guzič, ki je pred tem služil v odredu avstro-ogrškega poslaništva v Peking, Kitajska, zgodnje 20. stoletje (hrani Stanko Ferran).

Hitreje kot spomin na pomorščake se je izgubilo vedenje o nastanku, rabi, simboliki ter pomenu predmetov v izvornem okolju. Z izjemo razglednic in fotografij, ki imajo podatke o motivu, so se v skoraj vseh primerih pri dedičih pomorščakov iz obdobja pred drugo svetovno vojno izgubile natančne informacije o tem, kje so bili predmeti kupljeni. Njihovega namena in simbolike pa niso poznali niti vsi pomorščaki, ki so jih kupili. Pogosto je znano le, iz katere države izvirajo, mnogokrat pa dediči ali zadnji lastniki ne vedo niti tega. To je še posebno pogosto pri dedičih tistih pomorščakov, ki so na potovanjih obiskali številne države in pristanišča. Ker pa so se pri mnogih s pomočjo predmetov ohranili spomini na pomorščake in njihova potovanja in ker so ti predmeti še naprej živeli v njihovih domovih in domovih njihovih dedičev, imajo ti predmeti nove pomene in nove pripovedi – pripovedi o pomorščakih in novih potovanjih ter o poznejših lastnikih

predmetov. So del bivalnega okolja novih lastnikov. Pripovedujejo o njihovem načinu življenja. Življenjske zgodbe predmetov se torej s prenosom v roke pomorščakov niso končale. Zgodbe tistih predmetov, ki so bili izdelani za tujce, so se takrat šele dobro začele.

Predmeti z določenega območja ali dobe lahko po vplivnem teoretiku muzeologije Ivu Maroeviću postanejo dokumenti različnih družb, če jih izpričujejo. Poleg tega so predmeti kot nosilci informacij o drugem prostoru omogočili razkrivanje njihove identitete. Čeprav so bili le okruški preteklosti, so del dediščine tistega kroga ljudi, ki jih razume, in vsakomur, ki z njimi uspe vzpostaviti smiselno povezavo, pričajo o izvorni družbi, o ljudeh, ki so jih uporabljali, in o izvornem prostoru (Maroević 2020, 126).